

แผนการวิจัย และพัฒนาพื้นที่สูง

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
(องค์การมหาชน)

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE
(PUBLIC ORGANIZATION)

ระยะ ๘ ปี

(พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐)

(ฉบับย่อ)

แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓–๒๕๗๐) (ฉบับย่อ)

...

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

คำนำ

ตาม พ.ร.บ. การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ มิติ ครม. เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐปรับปรุงแผนระดับ ๓ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และมติคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงให้สถาบันดำเนินการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงจึงได้ทบทวนและจัดทำ “แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐)” ขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบัน สสนองพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระปฐมบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทที่เกี่ยวข้องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งแผนพัฒนาระดับพื้นที่และชุมชนเป้าหมาย

ทั้งนี้ แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐) ได้มีมติเห็นชอบในหลักการจากคณะกรรมการสถาบัน เพื่อนำแผนฯ ไปใช้ในการดำเนินงานต่อไป เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

๑. ความเป็นมา	๕
๒. สารสำคัญ.....	๗
๒.๑ กรอบแนวคิดของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง.....	๗
๒.๒ ความสอดคล้องนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สูง	๘
๒.๓ สถานการณ์แวดล้อมบนพื้นที่สูง	๑๐
๓. แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐)	๑๖
ปรัชญาองค์กร	๑๖
วิสัยทัศน์	๑๖
พันธกิจ	๑๖
เป้าหมาย	๑๗
ตัวชี้วัด	๑๘
กลยุทธ์ของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	๑๘
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๔๑
๔. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ.....	๔๒
๔.๑ กลไกการขับเคลื่อน.....	๔๒
๔.๒ การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการ	๔๔
๔.๓ การบูรณาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง.....	๔๖
๔.๔ การติดตามและประเมินผล.....	๔๖

แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓–๒๕๗๐) (ฉบับย่อ)

๑. ความเป็นมา

ก่อน พ.ศ. ๒๕๑๒ พื้นที่สูงของประเทศไทยมีชาวเขาอาศัยอยู่กว่า ๒๗๕,๐๐๐ คน โดยอาศัยอยู่ในพื้นที่ ๒๐ จังหวัดของภาคเหนือและภาคอีสาน^๑ สภาพพื้นที่สูงส่วนใหญ่ทิวเขากันดารและอยู่ห่างไกลตามแนวชายแดนของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่มีสภาพยากจน เกษตรกรปลูกข้าวและข้าวโพดเป็นอาชีพซึ่งได้ผลตอบแทนต่ำ และมีการปลูกฝิ่นในช่วงปลายฤดูฝนและเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูหนาว มีการตัดไม้ทำลายป่า โดยการเผาและทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยในช่วงฤดูแล้ง และมีการปลูกฝิ่น โดยในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๘-๒๕๑๒ รัฐบาลมีการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง แต่ประชาชนบนพื้นที่สูงยังคงยากจน ขาดความรู้ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก และขาดโอกาสเข้าถึงสวัสดิการภาครัฐขั้นพื้นฐาน

^๑ ข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๐๙

ทำให้ได้รับการพัฒนาไม่ทั่วถึง ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้จัดหาแปลงศึกษาทดลองไม้ผลเขตหนาว ซึ่งต่อมาได้เรียกชื่อว่า “สวนสองแสน” พร้อมทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง “โครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา” พร้อมทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นทุนดำเนินงาน ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “โครงการหลวงพัฒนาชาวเขา” “โครงการหลวงภาคเหนือ” และ “โครงการหลวง” ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนสถานภาพโครงการหลวงเป็น *มูลนิธิโครงการหลวง* เพื่อให้เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ถาวร ดำเนินงานสืบเนื่องจากโครงการหลวงสืบไป เพื่อช่วยเหลือราษฎรชาวไทยภูเขาให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดการปลูกพืชเสพติด และฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร ซึ่งผลจากการดำเนินงานประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ทำให้การปลูกฝิ่นลดลง และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ถอนประเทศไทยออกจากประเทศที่เป็นผู้ผลิตและลำเลียงยาเสพติดรายสำคัญ และยังเป็นที่ยอมรับของนานาชาติว่าเป็นการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน ทำให้โครงการหลวงได้รับรางวัลแมกไซไซ และอื่น ๆ อีกมาก

จากผลสำเร็จของโครงการหลวง คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่งตั้ง “คณะกรรมการอำนวยการและประสานงานมูลนิธิโครงการหลวง” ขึ้น ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนโครงการหลวง (กปส.)” เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการหลวง และให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานกับมูลนิธิโครงการหลวง หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนโครงการหลวง รวมทั้งรับโอนงานบางส่วนมาดำเนินงานต่อ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้ง “กองพัฒนาเกษตรที่สูง” ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็น “สำนักพัฒนาเกษตรที่สูง” และมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)” หรือ “สวพส.” เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อดำเนินงานวิจัยและพัฒนาสนับสนุนโครงการหลวง และขยายผล

สำเร็จโครงการหลวงไปพัฒนาพื้นที่สูงอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง ในการปฏิบัติงานบนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกลและทุรกันดาร

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประชาชนและชุมชนบนพื้นที่สูงมีจำนวนมาก และ ปัญหาสำคัญของพื้นที่สูงที่ยังคงมีอยู่ อีกทั้งปัจจัยใหม่ ๆ ที่มาสร้างผลกระทบต่อ พื้นที่สูง ประกอบกับพระราชบัญญัติ “จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐” กำหนด ให้องค์กรของรัฐบาลทุกหน่วยงานมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และมติคณะรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงจึงได้ทบทวนและ จัดทำ “แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๗๐)” ขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบัน สอนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระปฐมบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. สำคัญ

๒.๑ กรอบแนวคิดของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

การจัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ได้น้อมนำพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้ทรงพระราชทานเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูง และพระปฐมบรมราชโองการของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มาเป็นกรอบแนวคิดปรับใช้กับการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบัน ดังนี้

๑) พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานไว้ เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูง ได้แก่ พระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานแด่โครงการหลวง ในการพัฒนาพื้นที่สูง เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๓ ณ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานในพิธีปิดการสัมมนา การเกษตรภาคเหนือ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ณ สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

๒) พระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒ ณ วันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒ “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

๒.๒ ความสอดคล้องนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนแม่บท ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่สูง

การจัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ได้มีการทบทวนนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนยุทธศาสตร์มูลนิธิโครงการหลวงระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔) แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อให้เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของสถาบันให้รองรับการขับเคลื่อนกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ

ความสอดคล้องแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาและแผนแบบต่างๆ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	1. ด้านความมั่นคง	2. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	3. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	4. การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม	5. การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	6. การเสริมสมดุลและพัฒนาธรรมาภิบาลของการบริหารราชการแผ่นดิน
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถ • ด้านเศรษฐกิจ • ด้านสิ่งแวดล้อม • ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน • ด้านปัจจัยสนับสนุนในการวิจัยและพัฒนาขีดความสามารถ	ประเด็นที่ 15 เสริมสร้างงานสังคม • การเสริมสร้างงานทางสังคม	ประเด็นที่ 3 การเกษตร • เกษตรปลอดภัย • เกษตรชีวภาพ • การพัฒนาระบบนวัตกรรมเกษตร	ประเด็นที่ 20 การบริการประชาชน และสิทธิการพาหนะ • การพัฒนาบริการประชาชน • การปรับเปลี่ยนภาวการณ์รัฐ • การพัฒนาและพัฒนากลไกการรัฐ		
แผนปฏิรูปประเทศ						
แผนฯ 4, 12	5. การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาระบบรากฐานที่แข็งแกร่ง 8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม	3. การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันอย่างยั่งยืน 8. การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม	2. การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม	4. การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน	6. การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกัน การทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย	
ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรฯ	สร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า	เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า	พัฒนาสามารถในการแข่งขัน ภาคการเกษตรยั่งยืนภายใต้เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม	สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร	บริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการเกษตร พัฒนาระบบบริหารจัดการภาคเกษตร	
ยุทธศาสตร์มูลนิธิโครงการหลวง	การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกื้อหนุนสังคม	การพัฒนาอาชีพบนฐานความรู้ที่ทันสมัย ต่อสภาพภูมิสังคมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		การพัฒนาชุมชนโครงการหลวงให้สามารถพึ่งตนเองและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้	การฟื้นฟูและรักษาสีเขียวตลอดในชุมชนและป่าต้นน้ำลำธารให้มีความสมบูรณ์ การจัดการจัดการ การตลาดเพื่อสังคม	
แผนแม่บท/มติ ครม. ที่เกี่ยวข้อง	แผนแม่บทโครงการหลวง (พ.ศ. 2560-2565)	แผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูง (พ.ศ. 2560-2565)	แผนแม่บทโครงการ "รักน้ำเพื่อทะเลหมอกเย็น" (พ.ศ. 2560-2564)	แผนปฏิบัติการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อพัฒนาคุณภาพชุมชนแบบพื้นที่สูง ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2562-2565)		

แผนพัฒนาการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

สนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

การขยายผลสร้างงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนแบบพื้นที่สูง

การพัฒนาและบริหารองค์กร

๒.๓ สถานการณ์แวดล้อมบนพื้นที่สูง

ประเทศไทยมีภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูง คิดเป็นร้อยละ ๕๓ ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ และภาคกลาง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๖๗.๒๒ ล้านไร่ ใน ๒๐ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน แพร่ น่าน ลำปาง ตาก เพชรบูรณ์ พิษณุโลก เลย สุโขทัย กำแพงเพชร กาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี ลักษณะทั่วไปของพื้นที่สูง (ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๕๐๐ เมตร ขึ้นไป) มีสภาพพื้นที่เป็นหุบเขา หรือพื้นที่ตามเชิงเขาที่มีความลาดชันค่อนข้างสูง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอยู่ในพื้นที่ ๑๔ ลุ่มน้ำหลัก ได้แก่ ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำสาละวิน ลุ่มน้ำกก ลุ่มน้ำน่าน ลุ่มน้ำแม่กลอง ลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำวัง ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์ ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลภาคใต้ ฝั่งตะวันตก ลุ่มน้ำท่าจีน ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำเพชรบุรี และลุ่มน้ำสะแกกรัง โดยพื้นที่สูงส่วนใหญ่อยู่ในท้องถื่นทุรกันดารห่างไกลจากชุมชนทั่วไป พื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวไทยภูเขามากกว่า ๑๕ ชนเผ่า ปัจจุบันมีจำนวนประชากรประมาณ ๑,๐๗๐,๓๕๔ คน (ประมาณ ๒๗๐,๘๘๖ ครัวเรือน) ใน ๔,๒๐๕ กลุ่มบ้าน (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, ๒๕๖๑)

สภาพปัญหาพื้นที่สูงในปัจจุบัน

จากผลการศึกษาโครงการประเมินผลการดำเนินงานและศึกษาสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง และโครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาวิจัยและการดำเนินงานของสถาบันในระยะที่ผ่านมา รวมถึงข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่าชุมชนบนพื้นที่สูงยังมีปัญหาบางส่วนที่ยังคงมีอยู่ และมีปัญหาใหม่ที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ **ปัญหาความยากจน** โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ห่างไกลมากและด้อยโอกาส **ความเหลื่อมล้ำ** ทั้งด้านรายได้ การเข้าถึงบริการภาครัฐ **การเปลี่ยนแปลง**

โครงสร้างประชากรและสังคมผู้สูงอายุ ส่งผลต่อการขาดแรงงานในการผลิต และชุมชนขาดแคลนเยาวชนที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น **การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของสังคมหรือชุมชนบนพื้นที่สูง** มีทั้งจากปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน ทำให้การสืบทอดจารีตประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชุมชนลดความสำคัญและเริ่มสูญหาย รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้รับการเอาใจใส่จากชุมชนลดลง **ความมั่นคงตามแนวชายแดนและการลักลอบปลูกฝิ่น** แม้ว่าการลักลอบปลูกฝิ่นในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่ต้องดำเนินการมาตรการป้องกันในพื้นที่อย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง **การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ** เนื่องจากการบุกรุกและความเสื่อมโทรมของพื้นที่ป่าต้นน้ำ รวมทั้งปัญหาการปนเปื้อนสารเคมีเกษตรในดินและน้ำ และยังมีปัญหามลภาวะหมอกควันจากการเผาเศษวัสดุจากการเกษตร

การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระยะที่ผ่านมา

ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ระยะที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๖๐) มีผลสำเร็จที่สำคัญคือ ได้วิจัยและพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้โครงการหลวง มากกว่า ๓๔๕ โครงการ ได้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสำหรับสนับสนุนโครงการหลวง ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และขยายผลสำเร็จโครงการหลวงไปพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงมากกว่า ๑,๕๓๐ หมู่บ้าน ในพื้นที่ ๑๘ จังหวัด ตามปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยองค์ความรู้ แผนชุมชน และผู้นำชุมชนที่ดี ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนและการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเผยแพร่พระราชกรณียกิจ งานโครงการหลวง และงานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง รวมทั้งการบริการสังคม และพัฒนาด้านการบริหาร

จัดการองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และธรรมาภิบาล ด้วยเทคโนโลยี ข้อมูล และระบบการปฏิบัติงานที่ดี

ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาพื้นที่สูง

การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สูงของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระยะที่ผ่านมา พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาและการบริหารจัดการองค์กร ดังนี้ (๑) พื้นที่ดำเนินงานส่วนใหญ่ยังคงทุรกันดาร ห่างไกล และยากต่อการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (๒) พื้นที่ดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และเขตอุทยานแห่งชาติต้องมีการขออนุญาตตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด (๓) บุคลากรผู้ปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอต่อภาระงาน รวมทั้งยังขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในบางสาขา (๔) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบฐานข้อมูลยังมีข้อจำกัด ไม่สามารถรองรับการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น (๕) การบริหารจัดการของสถาบันยังต้องการการพัฒนาระบบงานที่เชื่อมโยงให้มีประสิทธิภาพ เข้าสู่ระบบมาตรฐาน และเอื้อต่อลักษณะการปฏิบัติงานพัฒนาพื้นที่สูง (๖) ความต้องการของผู้เข้ารับบริการหรือความสนใจของลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลงไป ทำให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงาน และการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และ (๗) บุคลากรของสถาบันขาดองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการดำเนินงานที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไป เช่น การคิดเชิงระบบ การทำงานแบบสหสาขาและทักษะด้านดิจิทัล

บริบทการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงและการดำเนินงานขององค์กรในระยะต่อไป ได้มีการประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกับตัวแทนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีประเด็นท้าทายที่สถาบันต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม และสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ (๑) ความก้าวหน้าในการพัฒนาเทคโนโลยี

และนวัตกรรม (๒) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (๓) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กฎเกณฑ์ กติกา และมาตรฐานของโลก (๔) การเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ (๕) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และ (๖) การเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบายภายในประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์/กลยุทธ์การดำเนินงานภายใต้แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จำนวน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) การสนับสนุนงานวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง ตามยุทธศาสตร์มูลนิธิโครงการหลวง

๑.๑) วิจัยและพัฒนาสนับสนุนงานโครงการหลวงเป็นศูนย์การเรียนรู้และต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ งานวิจัยที่แก้ไขปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน และงานวิจัยที่รองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

๑.๒) พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บท และการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนงานโครงการหลวงและการพัฒนาพื้นที่สูง

๑.๓) พัฒนาและยกระดับเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ

๑.๔) พัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการกระจายและยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง และเพิ่มศักยภาพด้านงานวิจัยและการพัฒนา

๑.๕) พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้มาตรฐานและทันสมัย เป็นแหล่งรวบรวม และเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ศาสตร์พระราชงานโครงการหลวง องค์ความรู้ด้านการเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทยและล้านนา รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒) การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชน บนพัฒนาพื้นที่สูง

๒.๑) เน้นการกระจายและยกระดับการพัฒนาของชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำ และหน่วยงานบูรณาการ

๒.๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนในการพึ่งตนเองและบริหารจัดการตนเอง และขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร

๒.๓) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และแก้ไขปัญหาที่สำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

๒.๔) ยกระดับการทำเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานอาหารปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว และการตลาดอย่างครบวงจร

๓) การพัฒนาและบริหารองค์กร

๓.๑) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

- (๑) พัฒนาบุคลากรและผู้นำชุมชนให้เป็นนักวิจัยและนักพัฒนา มีขีดความสามารถสูง มีความรู้ทักษะที่หลากหลาย และมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
- (๒) พัฒนาเกษตรกรผู้นำ (Change Agent) ที่สามารถดำเนินงาน วิจัยและพัฒนาที่ช่วยขับเคลื่อนงานของสถาบันในการขยาย องค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้บนพื้นที่สูง
- (๓) ปรับโครงสร้างองค์กร และพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร ให้มีความคล่องตัว และขีดความสามารถสูง รองรับบริบท การเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพัฒนากระบวนการดำเนินงานใหม่ สำหรับพื้นที่สูงที่มีความเฉพาะ
- (๔) พัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้ เพื่อสร้างและเก็บ รวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ และนำไปสู่องค์กรแห่ง การเรียนรู้

๓.๒) พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้มีสมรรถนะสูง

- (๑) พัฒนาการบริหารจัดการองค์กรตามแนวทางคุณภาพการ บริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐
- (๒) เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน และการขับเคลื่อน การพัฒนาพื้นที่สูง

๓. แผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓–๒๕๗๐)

ปรัชญาองค์กร

“สืบสาน รักษาต่อยอด โครงการหลวงสืบไป”

วิสัยทัศน์

“ชุมชนบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข ด้วยการวิจัยและพัฒนา สืบสาน รักษา ต่อยอดงานโครงการหลวง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จึงกำหนดพันธกิจหลัก ดังนี้

๑) ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและพัฒนางานโครงการหลวง ในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่เพื่อให้โครงการหลวงเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยน การวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาและการพัฒนาพื้นที่สูง

๒) การขยายผลความสำเร็จงานโครงการหลวง โดยการพัฒนาและยกระดับชุมชนบนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกล ทุรกันดาร ตามแนวทางโครงการหลวง เพื่อให้ชุมชนมีความอยู่ดีมีสุข มีความเข้มแข็ง และมีความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

บนพื้นที่สูง เป็นชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่สูงแบบ
โครงการหลวง สำหรับชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

๓) พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเผยแพร่และเรียนรู้ทาง
การเกษตร พระราชกรณียกิจ ศาสตร์พระราชา งานโครงการหลวง การวิจัยและ
พัฒนาพื้นที่สูง ความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรม และการให้บริการสังคม

๔) พัฒนาสถาบันให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย ด้วยการพัฒนาระบบ
เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการบริหารจัดการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพสูง
และรองรับการเป็นเครือข่ายของสังคมการเรียนรู้บนพื้นที่สูง ตลอดจนปรับ
โครงสร้างองค์กรและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีสมรรถนะและใช้เทคโนโลยีที่
เหมาะสมเพื่อให้บรรลุพันธกิจด้วยหลักธรรมาภิบาล

เป้าหมาย

๑) การเป็นศูนย์กลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาและ
การพัฒนาพื้นที่สูง ในการเป็นแหล่งวิจัย รวบรวม แหล่งเรียนรู้และเผยแพร่
องค์ความรู้งานวิจัยในการสนับสนุนงานโครงการหลวง และชุมชนบนพื้นที่สูงอื่น
และเป็นภาคีเครือข่ายการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

๒) ชุมชนเป้าหมายเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน มีความ
อยู่ดีมีสุข มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคี และ
รักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น รวมทั้งสามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน

๓) สถาบันเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย มีคุณภาพด้านการบริหาร
จัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และบุคลากร
ที่มีสมรรถนะสูงในการพัฒนางานและรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๑) ผลงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม พันธุ์พืช และสัตว์ หรือองค์ความรู้ใหม่ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการหลวง หรือยกระดับการพัฒนาหมู่บ้าน	ร้อยละ ๔๐ ของจำนวน โครงการวิจัย	ร้อยละ ๔๕ ของจำนวน โครงการวิจัย
๒) กลุ่มบ้านเป้าหมายได้รับยกระดับการพัฒนา แบบองค์รวม เพื่อให้มีความอยู่ดีมีสุข มีความเข้มแข็ง และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม	๕๕๐ กลุ่มบ้าน	๖๑๖ กลุ่มบ้าน
๓) สถาบันได้รับมาตรฐานการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง	เข้าสู่ระบบ มาตรฐานระดับ ประเทศ	เข้าสู่มาตรฐาน ระดับนานาชาติ

กลยุทธ์ของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

กลยุทธ์ที่ ๑ สนับสนุนการวิจัยและการเรียนรู้งานโครงการหลวง

ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานของโครงการหลวงและการพัฒนาพื้นที่สูง ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงในระยะต่อไป และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำ งานวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูงอย่างกว้างขวาง โดยมีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อรองรับการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการพัฒนาเครือข่ายและฐานองค์ความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงอย่าง ยั่งยืน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

๑) เป้าประสงค์

๑.๑) สร้างผลงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม พันธุ์พืชและสัตว์ หรือ องค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการหลวง และการพัฒนาพื้นที่สูง (เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม) และไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูงอย่างกว้างขวาง

๑.๒) พัฒนารฐานข้อมูลองค์ความรู้ ปักจ้ยพื้นฐาน แหล่งเรียนรู้ และ เครือข่าย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย พัฒนา และเรียนรู้ศาสตร์พระราชา งานโครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูง และความหลากหลายทางชีวภาพ และเพื่อ สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาและ การพัฒนาพื้นที่สูงทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

๑.๓) พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้ศาสตร์พระราชา งานโครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูง และความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๒.๑) ผลงานวิจัย หรือนวัตกรรมที่ได้จากการ วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์/ผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่ตรงตามเป้าหมายของโครงการหลวง หรือ ขึ้นทะเบียนพันธุ์พืช/จดทะเบียนทรัพย์สิน ทางปัญญา	ไม่น้อยกว่า ๑๐ รายการ/ปี	ไม่น้อยกว่า ๑๐ รายการ/ปี
๒.๒) มีฐานข้อมูลองค์ความรู้การวิจัยและพัฒนา ศาสตร์พระราชา และความหลากหลายทาง ชีวภาพ ที่มีมาตรฐานและเชื่อมโยงกับ ภาคิเครือข่าย	๑ ฐานข้อมูล	ฐานข้อมูลองค์ความรู้ ที่มีมาตรฐานและ เชื่อมโยงกับ ภาคิเครือข่าย

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๒.๓) เครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย พัฒนา และเรียนรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง	ไม่น้อยกว่า ๙ เครือข่าย	ไม่น้อยกว่า ๑๐ เครือข่าย
๒.๔) สัดส่วนผู้รับการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา งานโครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูง และความหลากหลายทางชีวภาพ ของอุทยานหลวงราชพฤกษ์ที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ๕ ต่อปี	ร้อยละ ๑๐ ต่อปี

๓) แนวทางการดำเนินงาน

๓.๑) สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่โดยมุ่งงานวิจัยที่แก้ไขปัญหาคุณภาพทางการผลิตและการตลาดของพรรณพืชและสัตว์ที่สำคัญ การเชื่อมโยงโครงข่ายของทรัพยากรป่าไม้ ดิน และน้ำ เป็นต้น และงานวิจัยที่รองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ใหม่ และการพัฒนาเทคโนโลยีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์แบบประณีตและแม่นยำ และสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานวิจัย องค์ความรู้ และผลสำเร็จการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนแบบโครงการหลวง ไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การเผยแพร่งานโครงการหลวง งานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

๓.๒) พัฒนาฐานข้อมูล ปักจัยพื้นฐาน แหล่งเรียนรู้ และเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานวิจัย พัฒนา เรียนรู้ศาสตร์พระราชา งานโครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูง และความหลากหลายทางชีวภาพ และเพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางของการวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูงทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

๓.๓) พัฒนาอุทยานหลวงราชพฤกษ์เป็นแหล่งเรียนรู้พระราชกรณียกิจสถาบันพระมหากษัตริย์ องค์ความรู้ด้านการเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพ กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อบริการสังคม ด้วยระบบบริหารจัดการและการบริการที่ได้มาตรฐานสากล

๔) แผนงาน/โครงการหลัก

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๑ การวิจัยสนับสนุนงานโครงการหลวง				
๑.๑ วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมพันธุ์พืชและสัตว์ บนฐานความรู้ที่เหมาะสมต่อสภาพภูมิสังคมและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	องค์ความรู้จากงานวิจัยและนวัตกรรมด้านพันธุ์พืช/สัตว์ รวมทั้งเทคโนโลยีการผลิตและการตลาด ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่เป้าหมายบนพื้นที่สูง	ร้อยละ ๕๐ ของผลงานวิจัย	ร้อยละ ๕๐ ของผลงานวิจัย (พร้อมนำไปใช้)	ร้อยละ ๕๐ ของผลงานวิจัย (พร้อมนำไปใช้)
๑.๒ วิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยการพัฒนาศักยภาพของคน และองค์กรชุมชน การฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมชนเผ่า และการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นหลักในการดำรงชีวิต	องค์ความรู้ด้านสังคมที่สนับสนุนการยกระดับการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้บนพื้นที่สูง	-	๘๘ ชุมชน	๑๓๒ ชุมชน

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๑.๓ วิจัยการฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งดิน น้ำ และป่าไม้ในพื้นที่ชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน	องค์ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่นำไปใช้ประโยชน์ในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน น้ำ และป่าไม้ในพื้นที่ชุมชนบนพื้นที่สูง	ร้อยละ ๕๐ ของผลงานวิจัย	ร้อยละ ๕๐ ของผลงานวิจัย	ร้อยละ ๕๐ ของผลงานวิจัย
๑.๔ วิจัยและพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มในผลผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ตลอดจนการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และจากความรู้หลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูงตลอดห่วงโซ่การผลิตและการตลาด ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน	ผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากงานวิจัยที่ส่งมอบให้มูลนิธิโครงการหลวงหรือนำไปใช้ประโยชน์ระดับชุมชนและเชิงพาณิชย์	๙ รายการ (ปี ๖๒)	อย่างน้อย ๒๐ รายการ	อย่างน้อย ๓๐ รายการ
๑.๕ ส่งเสริมการเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย เพื่อสนับสนุนให้โครงการหลวงเป็นศูนย์เรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน	จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนโครงการหลวง	๑๕ โครงการ/ปี	๑๕ โครงการ/ปี	๑๕ โครงการ/ปี

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๒ การพัฒนาฐานข้อมูล แหล่งเรียนรู้ และปัจจัยพื้นฐานการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง				
๒.๑ พัฒนาฐานข้อมูล และแหล่งเรียนรู้การวิจัย และพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน	มีฐานข้อมูลองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา ศาสตร์พระราชา และความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีมาตรฐานและเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย	-	๑ ฐานข้อมูล	ฐานข้อมูลได้มาตรฐาน
๒.๒ พัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพ และรองรับการเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	๑) จำนวนห้องปฏิบัติการเพื่อรองรับการวิจัยและพัฒนาที่ได้มาตรฐาน (แห่ง)	-	๑ แห่ง	-
	๒) จำนวนศูนย์ปฏิบัติการด้านวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	-	๓ แห่ง (น่าน เชียงใหม่ สาละวิน)	๒ แห่ง (สถานีวิจัย)
แผนงานที่ ๓ การพัฒนาเครือข่ายการวิจัย พัฒนา และการเรียนรู้การวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง				
๓.๑ พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการเรียนรู้ การวิจัย และการพัฒนาพื้นที่สูง ในระดับชาติและนานาชาติ	เครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัย พัฒนา และเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง	๑๐ เครือข่าย (ปี ๖๒)	ไม่น้อยกว่า ๙ เครือข่าย	ไม่น้อยกว่า ๑๐ เครือข่าย

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๓.๒ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของโครงการหลวงในการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนทั้งในและต่างประเทศ	ระดับความสำเร็จของการสนับสนุนงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่องค์ความรู้และผลสำเร็จของโครงการหลวงในการพัฒนาพื้นที่สูง	ร้อยละ ๑๐๐ ตามแผน	ร้อยละ ๑๐๐ ตามแผน	ร้อยละ ๑๐๐ ตามแผน
แผนงานที่ ๔ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศาสตร์พระราชา งานโครงการหลวง การพัฒนาพื้นที่สูง การเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพ				
๔.๑ การพัฒนาหลักสูตรและแหล่งเรียนรู้สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้	๑) แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้	๖ จุด/แห่ง	๖ จุด/แห่ง	๖ จุด/แห่ง
	๒) หลักสูตรการเรียนรู้และกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้	๓ หลักสูตร/กิจกรรม/เรื่อง	๓ หลักสูตร/กิจกรรม/เรื่อง	๕ หลักสูตร/กิจกรรม/เรื่อง
๔.๒ การพัฒนาสวนโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งดึงดูดใหม่ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การพักผ่อน และการให้บริการสังคม	พื้นที่และสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับการพัฒนา	๙ แห่ง/โครงการ	๙ แห่ง/โครงการ	๑๒ แห่ง/โครงการ
๔.๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอุทยานหลวงราชพฤกษ์สู่แหล่งเรียนรู้มาตรฐาน	จำนวนมาตรฐานด้านการบริหารจัดการที่อุทยานหลวงราชพฤกษ์ได้รับ	๒ มาตรฐาน	๒ มาตรฐาน	๑ มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ ๒ การขยายผลสำเร็จงานโครงการหลวงเพื่อยกระดับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูง

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้รุ่นใหม่ พัฒนาอาชีพและการตลาด ส่งเสริมสถาบันเกษตรกร สร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขยายผลการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมบนฐานองค์ความรู้โครงการหลวง งานวิจัย และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อยกระดับชุมชนสู่ชุมชนพึ่งพาตนเอง และเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

๑) เป้าประสงค์

๑.๑) ยกระดับการพัฒนาของกลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงเพื่อให้ความเข้มแข็งและอยู่ดีมีสุขและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

๑.๒) พัฒนาอาชีพบนฐานความรู้ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๓) พัฒนาชุมชนต้นแบบด้านการเกษตรบนพื้นที่สูงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒) ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๒.๑) กลุ่มบ้านเป้าหมายที่มีเกษตรกรได้รับการพัฒนาอาชีพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ร้อยละ ๔๐	ร้อยละ ๕๐
๒.๒) ครัวเรือนเป้าหมายมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า ๗๘,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี (ปัจจุบันมีร้อยละ ๖๖.๕๒ ของครัวเรือนเป้าหมาย)	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๗๕

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓–๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖–๒๕๗๐)
๒.๓) กลุ่มบ้านเป้าหมายที่มีสถาบันเกษตรกรในการขับเคลื่อนการพัฒนาและการจัดการด้านการตลาด	ร้อยละ ๔๐	ร้อยละ ๕๐
๒.๔) กลุ่มบ้านเป้าหมายที่มีความเข้มแข็งในการจัดการด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๘๐
๒.๕) ชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	๘๘ ชุมชน	๑๓๒ ชุมชน

๓) แนวทางการดำเนินงาน

๓.๑) พัฒนาและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรแก่เกษตรกรให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีความมั่นคงด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกร โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและคุ้มค่า ด้วยระบบ**การเกษตรปลอดภัย**ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีตลาดรองรับ โดยการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับภูมิสังคมที่ความหลากหลายของพื้นที่สูง เน้นการยกระดับการผลิตสู่ระบบเกษตรแบบประณีตและแม่นยำสูง ด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งมีระบบการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและการตลาดที่ดี และมาตรฐานอาหารปลอดภัย เพื่อให้ได้ผลิตผลหรือสินค้าที่คุณภาพสูง ตรงตามความต้องการของตลาด และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติหรือการแปรปรวนของสภาพแวดล้อม รวมทั้ง**การสร้างมูลค่าเพิ่มจากภูมิปัญญาและความหลากหลายทางชีวภาพ**

๓.๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งของคนและชุมชนในการพึ่งตนเองและบริหารจัดการตนเอง และขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยการพัฒนาศักยภาพของ

ผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร โดยการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแผนชุมชน เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและการดำรงชีวิต พร้อมทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณี

๓.๓) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินและแผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกร การจัดทำแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนชุมชนในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดยการปรับระบบเกษตรให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของแต่ละชุมชน เช่น การเพิ่มพื้นที่ป่า การแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรมของดินและน้ำ หรือปัญหามลภาวะต่าง ๆ เป็นต้น

๓.๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ เช่น แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร และโครงสร้างพื้นฐานรองรับการจัดการด้านการผลิต การตลาด และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว เช่น โรงรวบรวม คัดบรรจุ หรือแปรรูปผลิตผล และห้องปฏิบัติการในการตรวจสอบคุณภาพผลิตผล เป็นต้น

๓.๕) ยกระดับการพัฒนาแบบบูรณาการในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงและพัฒนากลุ่มบ้านเป้าหมายในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เป็นชุมชนตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

๓.๖) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง โดยสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงไปสู่ชุมชนพื้นที่สูงที่อยู่ห่างไกล

๔) แผนงาน/โครงการหลัก

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๑ การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพบนฐานความรู้และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม				
๑.๑ พัฒนาการผลิตพืชอาหาร และพืชเศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนสู่ระบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	๑) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานอาหารปลอดภัยเพิ่มขึ้น	๑,๘๓๖ ราย	ร้อยละ ๕	ร้อยละ ๑๐
	๒) มีพืชส่งเสริมที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)	- (เป้า ๒๐ ชนิด)	> ๙ ชนิด (สะสม)	> ๒๐ ชนิด (สะสม)
๑.๒ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพการปลูกพืชและสัตว์ทางเลือกที่มีตลาดรองรับ ด้วยระบบการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประณีต และแม่นยำ	๑) จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนา และการถ่ายทอดความรู้ตามแนวทางโครงการหลวง	๗๗,๐๐๐ ราย	๘๒,๐๐๐ ราย	๙๒,๐๐๐ ราย
	๒) รายได้ของเกษตรกรที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดองค์ความรู้และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพ	๒๙๐ ล้านบาท/ปี	๓๐๐ ล้านบาท/ปี	๓๕๐ ล้านบาท/ปี
๑.๓ พัฒนาคุณภาพผลิตผลและสินค้าเกษตร การแปรรูปผลผลิต การจัดการหลังเก็บเกี่ยว และมาตรฐานอาหารปลอดภัย	๑) พัฒนาการแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้รับมาตรฐานอาหารปลอดภัย (อย.)	๑ ชนิด (กลุ่มสมุนไพรโป่งค่า)	> ๕ ผลิตภัณฑ์	> ๑๐ ผลิตภัณฑ์

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
	๒) โรงคัดบรรจุได้รับการรับรองมาตรฐานโรงงาน (GMP และ HACCP)	อยู่ระหว่างดำเนินการ ๓ แห่ง (ห้วยเป้า ปางหินผ่น ขุนสถาน สอนง.น่าน)	๒ แห่ง	๔ แห่ง
๑.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบตลาดชุมชน และเครือข่ายการตลาด และการพัฒนาช่องทางตลาดสมัยใหม่	๑) มีสถาบันเกษตรกรที่จัดทะเบียนกลุ่มเป็นนิติบุคคล (กลุ่ม)	สหกรณ์ ๘ กลุ่ม และ วิสาหกิจชุมชน ๒๘ กลุ่ม	๙ กลุ่ม	๑๕ กลุ่ม
	๒) มีช่องทางการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายตลาด on line (ช่องทาง)	๑ ช่องทาง FB Highland market	๒ ช่องทาง	๒ ช่องทาง
๑.๕ พัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ	มีสินค้า/ผลิตภัณฑ์ใหม่จากของผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ	๒ ชนิด (น้ำมันมะแตก/สมุนไพรชงกลุ่มโป่งค่า)	๓ ชนิด	๕ ชนิด
๑.๖ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และการบริการ	มีชุมชนตัวอย่างที่เกิดจากการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี และการบริการ	-	๖ ชุมชน	๒๗ ชุมชน

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน				
๒.๑ ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแผนชุมชนที่มีคุณภาพ	๑) ชุมชนมีการนำแผนชุมชนไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาชุมชน	ร้อยละ ๙๐.๘๐ (๑๔๘ ชุมชน)	> ร้อยละ ๘๐	> ร้อยละ ๘๕
	๒) จำนวนชุมชนที่มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต	๓๒๓ ชุมชน	๓๔๐ ชุมชน	๔๔๐ ชุมชน
๒.๒ พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกรสตรีและเยาวชน	๑) จำนวนของผู้นำชุมชน ผู้นำเกษตรกรสตรีและเยาวชนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๖๖๐ คน Smart farmer	๕๐๐ ราย	๗๐๐ ราย
	๒) จำนวนกลุ่มเยาวชนที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเข้มแข็ง	๑๐ กลุ่มที่ได้รับการพัฒนา	๑๘ กลุ่ม	๒๘ กลุ่ม
๒.๓ เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและการตลาด	มีกลุ่มตัวอย่างที่มีการบริหารจัดการกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและการตลาด	๖ กลุ่ม	๑๐ กลุ่ม	๔๐ กลุ่ม

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๒.๔ อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณี หัตถกรรม และภูมิปัญญาชนเผ่าบนพื้นที่สูง	มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณี หัตถกรรม และภูมิปัญญาชนเผ่าบนพื้นที่สูง	พื้นที่ละ ๑ กิจกรรม	๑๓๒ กิจกรรม	๒๒๘ กิจกรรม
๒.๕ เสริมสร้างจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	มีกิจกรรมเสริมสร้างจิตอาสา และความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน	พื้นที่ละ ๑ กิจกรรม	๑๓๒ กิจกรรม	๒๒๘ กิจกรรม
แผนงานที่ ๓ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรฯ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน				
๓.๑ จัดทำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกร และฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	จำนวนชุมชนที่มีแผนที่ดินรายแปลง	๒๔๖ ชุมชน	๓๐๖ ชุมชน	๔๐๖ ชุมชน
๓.๒ จัดทำแผนอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งกรรมการและระเบียบชุมชนด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๑) ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมตามแผนอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนฯ	พื้นที่ละ ๑ กิจกรรม	> ร้อยละ ๘๐	> ร้อยละ ๘๕
	๒) มีพื้นที่ปลูกป่าชาวบ้านเพิ่มขึ้น	๔๙๓ ไร่	๑,๓๒๐ ไร่	๒,๒๐๐ ไร่

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๓.๓ ปรับระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักวิชาการ และป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า	ชุมชนมีการนำแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินแผนที่ดินรายแปลงของเกษตรกร และฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนไปใช้ประโยชน์ในการปรับระบบเกษตรและป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า	๒๔๖ กลุ่มบ้าน	๑,๓๒๐ แปลง	๒,๒๐๐ แปลง
๓.๔ ปลุกและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	มีพื้นที่ที่ได้รับการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพิ่มขึ้น	๑,๒๗๐ ไร่	๖,๖๐๐ ไร่	๑๑,๐๐๐ ไร่
๓.๕ อนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดินและน้ำ	๑) การทำปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดินเพิ่มขึ้น	๑,๑๘๙ ตัน	๑,๕๐๐ ตัน	๒,๕๐๐ ตัน
	๒) ปลุกแฝกเพื่อปรับปรุงบำรุงดินเพิ่มขึ้น	๑,๓๘๕,๐๐๐ กล้า	๓ ล้านกล้า	๑๐ ล้านกล้า
๓.๖ ฟื้นฟูแหล่งอาหารความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชน และพืชท้องถิ่นของชุมชน	มีการใช้สารชีวภัณฑ์ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	๑๒ ชุมชน	๔๔ แห่ง	๔๔ แห่ง

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๓.๗ ส่งเสริมการตลาดใช้สารเคมี และแก้ไขผลกระทบจากสารเคมี	มีพื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขจากผลกระทบของการใช้สารเคมี	- (เป้าหมาย ๑๒ พื้นที่)	๕ แห่ง	๕ แห่ง
๓.๘ พัฒนาชุมชนต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำ	มีชุมชนต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำในพื้นที่	๒ พื้นที่	๓ ชุมชน	๕ ชุมชน
แผนงานที่ ๔ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสนับสนุนการประกอบอาชีพ				
๔.๑ พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร	พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร	๓๔ แห่ง	๒๐๐ แห่ง	๑๕๐ แห่ง
๔.๒ พัฒนาศูนย์รวบรวมผลผลิต การจัดการหลังเก็บเกี่ยว แปรรูป และการตลาดของผลผลิตทางการเกษตร และสินค้า	โรงคัดบรรจุได้รับการรับรองมาตรฐานโรงงาน (GMP และ HACCP)	ยังไม่ได้รับการรับรอง	๒ แห่ง	๔ แห่ง
๔.๓ พัฒนาห้องปฏิบัติการของชุมชน เพื่อสนับสนุนการเกษตรที่ประณีต และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ห้องวิเคราะห์สารเคมีตกค้างในผลผลิตที่มีมาตรฐานและสามารถวิเคราะห์ผลผลิตในชุมชนได้	๒๓ พื้นที่	๒๗ แห่ง	๓๓ แห่ง
๔.๔ เสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการและดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐาน	มีกลุ่มที่สามารถบริหารจัดการและดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐานได้	- (๔๔ พื้นที่/พื้นที่ละ ๑ กลุ่ม)	๑๕ กลุ่ม	๒๙ กลุ่ม

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๕ การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง				
๕.๑ ถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวงเพื่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง	จำนวนผู้เรียนรู้องค์ความรู้โครงการหลวง	๕,๐๐๐ คน	๗,๐๐๐ ราย	๑๒,๐๐๐ ราย
๕.๒ สร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาพื้นที่สูงระหว่างโครงการหลวงสถาบัน และหน่วยงานต่าง ๆ	มีเครือข่ายการเรียนรู้เพิ่มขึ้น	๑ เครือข่าย คือ ศคช เป้าหมาย คือ อบต.	๑ เครือข่าย	๒ เครือข่าย
๕.๓ พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	มีสื่อองค์ความรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เหมาะสมกับบริบท	ยังไม่ได้ดำเนินการ	๕ เรื่อง	๑๐ เรื่อง
๕.๔ สร้างและพัฒนาชุมชนเครือข่ายการเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	มีแหล่งเรียนรู้รูปแบบการพัฒนาพื้นที่สูงโดยใช้องค์ความรู้ของโครงการหลวงมาขยายผลความสำเร็จ	๓ แห่ง (ห้วยเป้า ป่าเกี๊ยะใหม่ แม่จริม)	๔ แห่ง	๖ แห่ง

แผนงาน/โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๖ การพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ เพื่อเป็นชุมชนต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง				
๖.๑ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและบูรณาการงานพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	พัฒนาระบบฐานข้อมูลการพัฒนาพื้นที่สูงระหว่างหน่วยงาน ให้สามารถเชื่อมโยงกันและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-	๑ ระบบ	-
๖.๒ พัฒนาและบูรณาการระบบฐานข้อมูลการพัฒนาพื้นที่สูงระหว่างหน่วยงาน				
๖.๓ การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและเครื่องมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติงานพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	มีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและเครื่องมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติงานพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง อาทิ โรงรวบรวมผลห้องวิเคราะห์สารพิษตกค้าง ฯลฯ	๒๓ แห่ง	๓๓ แห่ง	๔๔ แห่ง
๖.๔ พัฒนาชุมชนตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	๑) มีชุมชนตัวอย่างและแหล่งเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง	๔๔ พื้นที่/พื้นที่ละ ๑ ชุมชน	๔๔ ชุมชน	๘๘ ชุมชน
	๒) จำนวน Smart farmer	๖๖๐ ราย	๗๐๐ ราย	๙๕๐ ราย

กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาและบริหารองค์กร

การพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการองค์กรให้มีสมรรถนะสูง มีธรรมาภิบาล ส่งเสริมความรู้และทักษะของบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีระบบการบริหารจัดการข้อมูล ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และนำสู่การเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

๑) เป้าประสงค์

๑.๑) บุคลากรมีความรู้ ทักษะที่หลากหลายมิติ และปรับใช้ระบบดิจิทัล และการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กรสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๑.๒) งานวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูงของสถาบัน ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และเป็นศูนย์กลางข้อมูลและสารสนเทศบนพื้นที่สูง

๑.๓) ยกระดับสมรรถนะองค์กร ตามมาตรฐานการบริหารจัดการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

๒) ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย	
	ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
๒.๑) บุคลากรเป็นsmart officer และมีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๘๐
๒.๒) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่รองรับการบริหารจัดการและขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูง	≥ ๓ ระบบ	≥ ๕ ระบบ
๒.๓) องค์กรผ่านเกณฑ์คุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA ๔.๐)	≥ ๓๕๐ คะแนน	≥ ๔๐๐ คะแนน

๓) แนวทางการดำเนินงาน

๓.๑) พัฒนาบุคลากรและผู้นำชุมชนให้เป็นนักวิจัยและนักพัฒนามีขีดความสามารถสูง โดยมีความรู้ทักษะที่หลากหลาย และความเชี่ยวชาญสอดคล้องกับภารกิจ มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการบูรณาการการทำงานกับชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรม

๓.๒) พัฒนาเกษตรกรผู้นำ ที่สามารถดำเนินงานวิจัยและพัฒนาที่ช่วยขับเคลื่อนงานของสถาบันในการขยายองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้บนพื้นที่สูง

๓.๓) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และกระบวนการทำงานเพื่อรองรับพันธกิจใหม่ ให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผนกำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเทแลกเปลี่ยน และโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างส่วนงานต่าง ๆ รวมถึงเน้นการบูรณาการและความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

๓.๔) บริหารจัดการองค์ความรู้เพื่อรองรับการพัฒนาบุคลากรให้เรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสนับสนุนให้มีระบบการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อการพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

๓.๕) เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลที่เอื้อต่อการบริหารจัดการ และพัฒนาระบบสารสนเทศเชิงกลยุทธ์สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานรวมทั้งการสร้างควมมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์และรองรับการเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย

๓.๖) พัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง มีคุณภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐

๔) แผนงาน/โครงการหลัก

แผนงาน/ โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการ ดำเนินงาน ที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๑ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรบุคคลของสถาบัน				
๑.๑ พัฒนาศักยภาพ บุคลากรของสถาบัน	๑) เกษตรกรปราดเปรื่อง ที่เป็นเกษตรกรผู้นำ ที่ขับเคลื่อนงานวิจัยและ พัฒนาของสถาบัน	-	ร้อยละ ๑๐	ร้อยละ ๑๐
	๒) พัฒนาสมรรถนะ บุคลากรตามแผน	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๙๐
๑.๒ พัฒนาระบบ การบริหารจัดการ ทรัพยากรบุคคล	๑) แนวทางการปรับปรุง โครงสร้างอัตรากำลัง และวิธีการทำงานของ สถาบันให้เหมาะสมกับ การทำงาน	-	๑ แนวทาง	๑ แนวทาง
	๒) ผลสำเร็จการจัดทำแผน/ ปรับปรุงด้านการบริหาร จัดการทรัพยากรบุคคล (แผนสืบทอดตำแหน่ง Talent management ปรับปรุงระเบียบสวัสดิการ)	๒ เรื่อง	๓ แผน/ เรื่อง	๓ แผน/ เรื่อง
	๓) ผลสำเร็จของการจัด กิจกรรมเสริมสร้างความ ผูกพันต่อองค์กรและ วัฒนธรรมการทำงานที่ดี	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐
๑.๓ บริหารจัดการ ความรู้เพื่อพัฒนา องค์กรแห่งการเรียนรู้	๑) จำนวนองค์ความรู้ที่ นำไปเผยแพร่แก่ชุมชน บนพื้นที่สูง	๑๐ เรื่อง (สื่อ)	๓๐ เรื่อง/ ๒ ช่องทาง	๕๐ เรื่อง/ ๑ ช่องทาง

แผนงาน/ โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการ ดำเนินงาน ที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
	๒) จำนวนองค์ความรู้ที่นำไปพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่	-	๓๐ เรื่อง/ ๓ ช่องทาง	๕๐ เรื่อง
แผนงานที่ ๒ การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร				
๒.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และ ความมั่นคงปลอดภัยด้านไซเบอร์	๑) จำนวนผู้เข้าชมเว็บไซต์สถาบันเพิ่มขึ้น	๒๔๕,๐๓๔ view	๑๐๐,๐๐๐ view/ปี	๑๕๐,๐๐๐ view/ปี
	๒) เว็บไซต์ของหน่วยงานผ่านเกณฑ์มาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่า ๖ ข้อ	ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน	ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน	ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
๒.๒ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบงานหรือระบบบริการเทคโนโลยีที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่าย	ฐานข้อมูลที่เป็นมาตรฐานกลางของสถาบันในการสนับสนุนภารกิจของสถาบัน	-	๒ เรื่อง	๕ เรื่อง
๒.๓ การยกระดับการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตรวจสอบย้อนกลับผลผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง (Smart farming)	-	๕ แห่ง	๑๐ แห่ง

แผนงาน/ โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการ ดำเนินงาน ที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
แผนงานที่ ๓ การพัฒนาระบบบริหารจัดการของสถาบันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถนะองค์กร				
๓.๑ การนำองค์กร เชิงกลยุทธ์และ ธรรมาภิบาลเพื่อ การกำกับดูแล กิจการที่ดี	๑) กำกับดูแลกิจการ สถาบันให้เป็นไปตามที่ กพร. กำหนด	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๐
	๒) ระดับคุณธรรมและ ความโปร่งใสขององค์กร	ร้อยละ ๗๑.๒๖	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๘๕
๓.๒ การพัฒนา ระบบงานและระบบ การให้บริการด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลที่มี ประสิทธิภาพและ ยกระดับองค์กรสู่ ความเป็นเลิศ	๑) การเข้ารับการ ประเมินตามเกณฑ์ มาตรฐานด้านการบริหาร จัดการองค์กรต่าง ๆ (เช่น สำนักงานสีเขียว PMQA ๔.๐ รางวัลเลิศรัฐ องค์กร คุณธรรม องค์กรโปร่งใส) - ยกระดับการบริหาร จัดการองค์กร ๗ หมวด - ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน สำนักงานสีเขียว - รางวัลเลิศรัฐ - องค์กรคุณธรรม และองค์กรโปร่งใส	๔ มาตรฐาน/ รางวัล ๒๘๒ คะแนน ร้อยละ ๗๓.๖๗ (เหรียญ ทองแดง) ๓ เรื่อง -	อย่างน้อย ๔ มาตรฐาน/ รางวัลต่อปี ๓๕๐ คะแนน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ (เหรียญ เงิน) อย่างน้อย ๙ เรื่อง ผ่านเกณฑ์ การ ประเมิน	อย่างน้อย ๔ มาตรฐาน/ รางวัลต่อปี ๔๐๐ คะแนน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐ (เหรียญ ทอง) อย่างน้อย ๑๕ เรื่อง ผ่านเกณฑ์ การ ประเมิน

แผนงาน/ โครงการหลัก	เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ผลการ ดำเนินงาน ที่ผ่านมา	ค่าเป้าหมาย	
			ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕)	ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐)
	๒) การประชาสัมพันธ์ เชิงรุกผลการดำเนินงานที่ โดดเด่นของสถาบันผ่าน ช่องทางการสื่อสารที่ หลากหลาย	- (แผนสร้าง การรับรู้ ๕ เรื่อง ๘ ช่องทาง สื่อสาร)	๓๖ เรื่อง	๑๐๐ เรื่อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ชุมชนเป้าหมายบนพื้นที่สูงมีความอยู่ดีมีสุข มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมทั้งช่วยลดผลกระทบและแก้ไขปัญหาบนพื้นที่สูง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้ประเทศด้วยการวิจัยและนวัตกรรม และเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาคุณภาพผลผลิตและอาหารปลอดภัยให้กับประเทศ และสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์การเกษตร ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบนพื้นที่สูง

๒. สถาบันเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูง มีความทันสมัย และขีดสมรรถนะสูง รวมทั้งมีค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ในการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม และเกิดคุณค่ากับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๓. บุคลากรของสถาบันและเกษตรกรผู้นำได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีความรู้และทักษะที่หลากหลาย มีความเป็นมืออาชีพ มีคุณธรรมและจิตอาสา ในการเกื้อกูลการปฏิบัติงานร่วมกัน และทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงมีทิศทาง เป้าหมาย และกลยุทธ์ ที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแปลงสู่แผนกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของสถาบันบรรลุผลสัมฤทธิ์ สนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

๔. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

๔.๑ กลไกการขับเคลื่อน

๑) กลไกกำกับนโยบาย

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในการดำเนินงาน และได้รับการสนับสนุนในเชิงนโยบายการดำเนินงานดังนี้

(๑) อาศัยกลไกของคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนมูลนิธิโครงการหลวง (กปส.) โดยปรับปรุงขอบเขตของคณะกรรมการพื้นที่โครงการหลวงให้ครอบคลุมถึงโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง

(๒) อาศัยกลไกของคณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง คณะที่ปรึกษาพิเศษ และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ของสถาบันในการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และนโยบาย ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางของโครงการหลวง ทั้งการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

(๓) อาศัยกลไกของคณะทำงานระดับจังหวัดและอำเภอ รวมถึงในระดับพื้นที่โครงการหลวง

๒) กลไกการกำกับดูแลภายในสถาบัน

เพื่อควบคุมให้การบริหารองค์กร ๖ ส่วนงาน ได้แก่ สำนักวิจัย สำนักพัฒนา สำนักอำนวยการ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ สำนักยุทธศาสตร์และแผน และหน่วยงานตรวจสอบภายใน ให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และมีความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงได้กำหนดกลไกสำคัญไว้ ดังนี้

(๑) จัดแบ่งโครงสร้างองค์กรให้สนับสนุนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักและบุคลากรดำเนินงานให้บรรลุผลตามแผนงาน โครงการ และตัวชี้วัดต่าง ๆ

(๒) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถาบัน ภายใต้กรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรตามระเบียบ พ.ร.บ. งบประมาณประจำปี เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและทิศทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสถาบัน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ของสถาบัน และนโยบายสำคัญของรัฐบาล รวมทั้งแผนแม่บทของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง แผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง แผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่น แผนแม่บทโครงการ “รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” และแผนปฏิบัติการถ่ายทอดองค์ความรู้โครงการหลวง

(๓) จัดทำข้อตกลงแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง

(๔) จัดให้มีระบบติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานที่ผูกติดอยู่กับระบบการประเมินประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาความดีความชอบเป็นรายบุคคล ทั้งในด้านประสิทธิภาพการใช้จ่ายเงินงบประมาณแต่ละช่วงไตรมาส ของปีงบประมาณ และประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดในแผนดำเนินงาน

(๕) มีคณะกรรมการประเมินผลและตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานหน่วยตรวจสอบภายใน ในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานให้มีความถูกต้องโปร่งใส และการติดตามความก้าวหน้าตามแผนงานการใช้จ่ายงบประมาณ

๓) สร้างกลไกความร่วมมือเพื่อมุ่งเน้นการบรรลุผลสัมฤทธิ์ผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอก

ด้วยความซับซ้อนของปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรที่มากขึ้น สวพส. จึงได้กำหนดรูปแบบการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอก ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

(๑) **ความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวง** ในรูปแบบของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานในระดับต่าง ๆ โดย สวพส. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานงานกับทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะต่าง ๆ

(๒) **ความร่วมมือกับหน่วยงานร่วมบูรณาการ** จัดตั้งคณะทำงานบูรณาการในระดับจังหวัด อำเภอ และชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และติดตามความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

(๓) **รูปแบบการทำงานเป็นทีม (Project Team)** บูรณาการการทำงานภายในองค์กร ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อนและลดการใช้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ โดยบูรณาการงานของสำนักวิจัย สำนักพัฒนา และอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ทั้งภารกิจในพื้นที่ปฏิบัติงานบนพื้นที่สูง และในภารกิจของอุทยานหลวงราชพฤกษ์

(๔) **การเข้าร่วมเป็นเครือข่ายขององค์กรทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ** ได้แก่ สวหนองครุ สวนานาชาติ องค์กรภาคีในอุทยานหลวงราชพฤกษ์ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก C.A.F.E. (Council of Asian Flower Exhibition) และการเป็นสมาชิกขององค์กร Mountain Partnership ซึ่งมีสมาชิกทั่วโลกจำนวน ๓๖๖ หน่วยงาน/องค์กร

๔.๒ การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการ

การบรรลุวัตถุประสงค์ทุกระดับของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่สูงครั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานการดำเนินงานและบูรณาการภารกิจต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การนำแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงสู่การปฏิบัติเป็นจริงได้ สถาบันกำหนดขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) การขับเคลื่อนกลยุทธ์ทั้ง ๓ ด้านของแผนพัฒนางานวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ระยะ ๘ ปี เพื่อไปสู่การแปลงเป็นแผนปฏิบัติการระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕) ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) และแผนปฏิบัติการรายปี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ (มาตรา ๔ และ ๙)

๒) สร้างความเชื่อมโยงของกระบวนการมีส่วนร่วมทำงานแนวระนาบในลักษณะของเครือข่าย ร่วมกับหน่วยงานร่วมบูรณาการทุกระดับ ทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งชุมชน

๓) เตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ภายในของสถาบัน เพื่อก้าวเข้าสู่การดำเนินงานภายใต้แผนการวิจัยฯ โดยสร้างความเข้าใจในเป้าหมายการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ เริ่มจากปีงบประมาณ ๒๕๖๓ โดยการดำเนินการ

๔) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายของแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

๕) การจัดทำแผนปฏิบัติการของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ระยะ ๕ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง และแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

๖) การกำหนดตัวชี้วัดระดับบุคคล กลุ่มงานและองค์กร ทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนงาน เจ้าหน้าที่ และลูกจ้าง ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานตามแผนฯ และทิศทางองค์กร

๗) จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีขีดความสามารถและความพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน และร่วมกับส่วนอื่น ๆ ของสถาบันฯ อย่างมีประสิทธิภาพ

๘) แนวทางการประสานงานระดับปฏิบัติ สถาบันในฐานะผู้ประสานงานสามารถเชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานของภาคีต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ในการยกระดับการทำงานพัฒนาของพื้นที่สูงต่อไป โดยกระบวนการหารือระหว่างภาคีต่าง ๆ อาจประกอบด้วย การลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดเป้าหมายและ

ยุทธวิธีร่วม รวมทั้งการติดตามและประเมินผลร่วมกัน และจัดทำระบบการประสานงานเพื่อสนับสนุนการทำงานที่พัฒนาที่สูงของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อทำให้งานพัฒนาพื้นที่สูงมีบูรณาการ มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

๔.๓ การบูรณาการกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๑) การประสานและจัดทำแผนบูรณาการระดับพื้นที่ประจำปี ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่ (อำเภอและจังหวัด) และส่วนกลาง ภายใต้กรอบการดำเนินงานของแผนแม่บทสำคัญต่าง ๆ

๒) การเข้าร่วมคณะทำงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง โดยทำหน้าที่ประสานงานและเป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานและติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงาน ผ่านการประชุมคณะทำงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง

๓) การประสานงานและเข้าร่วมคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๔ การติดตามและประเมินผล

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในพื้นที่ พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

การติดตาม

๑) การติดตามภายนอก สวพส. ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินงานและบริหารจัดการด้วยกระบวนการที่มีส่วนร่วมของชุมชน และการบูรณาการกับหน่วยงาน ในรูปแบบคณะทำงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ

๒) การติดตามภายใน สวพส. ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามผลการดำเนินการตามแผน เพื่อกำกับให้บรรลุเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว เจ้าหน้าที่และผู้บริหารดำเนินงานเชิงรุก เน้นการใช้ข้อมูลมาปรับปรุงงานให้ทันต่อสถานการณ์

การประเมินผล

๑) การประเมินการระดับความสำเร็จของการดำเนินงานจากการใช้ง่ายงบประมาณใช้ (Performance Assessment Rating Tool: PART)

๒) การประเมินความพึงพอใจของผู้รับใช้บริการ ทั้งจากงานพัฒนาและงานอุทยานหลวงราชพฤกษ์

๓) การประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทต่าง ๆ ในระยะกึ่งกลางแผน และสิ้นสุดแผน

๔) การศึกษาสภาวะเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โครงการหลวง โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง และพื้นที่โครงการอื่น ๆ

๕) การประเมินความคุ้มค่าจากการดำเนินงาน และประเมินผลงานวิจัยที่มีประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม

๖) การทบทวนแผนยุทธศาสตร์เพื่อปรับการดำเนินงานต่อไป และเสนอฝ่ายนโยบายเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระยะต่อไป

๗) การถอดบทเรียนความสำเร็จ เพื่อการขยายผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๘) การประเมินผลดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) ตามระเบียบว่าด้วยการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒

ขอขอบคุณ

คณะผู้บริหาร
คณะกรรมการสถาบัน
คณาณุกรมการสถาบัน
คณะที่ปรึกษาพิเศษ
สำนักยุทธศาสตร์และแผน
สำนักพัฒนา
สำนักวิจัย
สำนักอำนวยการ
อุทยานหลวงราชพฤกษ์
หน่วยตรวจสอบภายใน
หน่วยงานร่วมบูรณาการ
เกษตรกร และเจ้าหน้าที่สถาบัน

HIGHLAND RESEARCH AND DEVELOPMENT INSTITUTE (PUBLIC ORGANIZATION)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

๖๕ หมู่ ๑ ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โทรศัพท์ ๐ ๕๓๓๒ ๘๔๙๖-๘ โทรสาร ๐ ๕๓๓๒ ๘๔๙๔, ๐ ๕๓๓๒ ๘๒๒๔

เว็บไซต์ www.hrdi.or.th อีเมล info@hrdi.or.th